

Респубикалық әскери-сараптамалық журнал

АШЫҚЫН

ҚАЗАҚСТАН
ТӘУЕЛСІЗДІГІНЕ

30 ЖЫЛ

№11 (165)
ҚАРАША 2021 ЖЫЛ

ЕЛБАСЫ ЖӘНЕ
ЕП ТӘУЕЛСІЗДІГІ

НА СТРАЖЕ
СВОЕЙ РОДИНЫ

ПУТЬ
К ПОБЕДЕ

4

10

35

ҰЛЫ ДАЛА ӘСКЕРІ – ТАУЕЛСІЗДІК ТІРЕГІ!

Республикалық әскери-сараптамалық журнал

АЙВҮН

2021

МАЗМҰНЫ:

ТУЛҒА	
ЕЛБАСЫ ЖӘНЕ ЕЛ ТӘУЕЛСІЗДІГІ.....	4
НЕЗАВИСИМОСТИ КАЗАХСТАНА – 30 ЛЕТ	
НА СТРАЖЕ СВОЕЙ РОДИНЫ.....	10
ИНОФОГРАФИКА	
ВЕХИ РАЗВИТИЯ АРМИИ ЗА ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ.....	16
ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ	
БУДУЩЕЕ СТРАНЫ – В РУКАХ МОЛОДЕЖИ.....	18
ЕРЕКШЕЛІК	
АЛЫП ТЕХНИКАНЫ ТІЗГІНДЕГЕН АНАРГУЛ.....	20
МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО	
КУРС НА УКРЕПЛЕНИЕ МИРА И СОТРУДНИЧЕСТВА	22
ТАНЫМ	
ЕЛБАСЫ СҮЙІП ТЫҢДАЙТЫН ӘНДЕРДІ БІЛЕСІЗ БЕ?.....	30
ЖАҢА ТОЛҚЫН	
ТӘУЕЛСІЗДІКҚҰРДАСТАРЫ.....	34
СПОРТ	
ПУТЬ К ПОБЕДЕ.....	35

АШЫК

Республикалық әскери-сараптамалық журнал

БАС РЕДАКТОР
Алия Майсейтова

БАС РЕДАКТОРДЫҢ
ОРЫНБАСАРЫ
Тимур Аубакиров

РУКОВОДИТЕЛЬ
ПРОЕКТА SARBAZ.KZ
Тимур Кубеков

БӨЛІМ МЕНГЕРУШІСІ
Ерлібай Қадырбай

ДИЗАЙНЕР
Адил Шеримбетов

ТІЛШІЛЕР
Рима Эбеуова
Алия Майсейтова
Меруерт Сафаева
Нариман Дюсенов
Бақытгүл АБАЙҚЫЗЫ

ФОТОТІЛШІ
Ағыбай Аяпбергенов

E-MAIL: info@sarbaz.kz

МЕНШІК ИЕСІ:
«Әскери ГАЖ Медиа» ЖШС
Қазақстан Республикасы,
010000, Нұр-Сұлтан қаласы,
Есіл ауданы, Комсомол тұрғын алабы,
Домалақ ана көшесі, 11 үй.
Тел. 8 (7172) 25-21-63

Қазақстан Республикасы
Қорғаныс министрлігінің
тапсырысы бойынша
шығарылады

Автордың пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
Қолжазбалар мен фотосуреттер рецензияланбайды
және авторларға қайтарылмайды.

Журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және
даму министрлігінде тіркелі, 2015 жылғы 30 сәуірде
№5341-Ж күелігі берілген
Шығу ай сайын. Бағасы еркін.
Таралымы 983 дана. Тапсырыс №11

Courtesy Image

ЕЛБАСЫ ЖӘНЕ ЕЛТӘУЕЛСІЗДІГІ

Президент болып сайланды

Елімізде Президенттік билік институты 1990 жылды құрылды. 1990 жылдың 24 сәуірінде алғашқы президенттік сайлау өтті. Сайлауда абсолюттік көпшіліктің мажоритарлық жүйесі қолданылды. Қазақ КСР-і халық депутаттары жалпы санының жартысынан көбінің дауысын алған кандидат сайланған болып есептелді. Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың кандидатурасына Жоғарғы Қенестің 317 депутаты (88,1 %) дауыс беріп, ол Қазақ КСР-нің Президенті болып сайланды.

1990 жылғы 20 қарашада қабылданған «Қазақ КСР-індегі мемлекеттік билік пен басқару құрылымын жетілдіру және Қазақ КСР-і Конституциясына (Негізгі Заң) өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң Президент жоғары атқарушы және өкімгерлік биліктің басшысы болып табылады деп белгіледі.

Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы ыдыраған күрделі кезенде Н.Назарбаев бүкілхалықтық сайлау

өткізу туралы шешім қабылдады. Жоғарғы Қенестің 1991 жылғы 16 қазандағы кезектен тыс (алтыншы) сессиясында «Қазақ КСР-і Президентін сайлау туралы» Заң қабылданып, осы күні Жоғарғы Қенес Қазақ КСР-і Президентін

сайлауды 1991 жылғы 1 желтоқсанға тағайыннады.

1991 жылғы 1 желтоқсандағы президенттік сайлау ел үшін тағдырышші оқиға болды. Президент Нұрсұлтан Әбішұлы Назарба-

Әлеумет әлсіреген, ел еңсесі түскен заманда қазақ қоғамына «президент» деген үғым енді. Жалпақ тілмен айтқанда, бір мемлекетті басқаратын беделді тұлға. Сол кезде Қазақ КСР Жоғарғы қенесі Қазақстанның бірінші хатшысы Нұрсұлтан Назарбаевтың кандидатурасын оған лайық деп таныды. Кейіннен Қазақ КСР президенті Нұрсұлтан Назарбаев 1991 жылы желтоқсаның 1-і күні жалпыхалықтық сайлауда кайта сайланды. Осылайша Қазақстанның Тұңғыш Президенті қызметіне кірісті.

ев ел азаматтарының тұнғыш рет жалпыға бірдей, тең және төте сайлау құқығы негізінде жасырын дауыс беру арқылы Сайланды. Сайлау шын мәнінде бүкілхалықтық болды. Оның айғағы – сайлаушылардың сайлауға қатысадағы жоғары белсенділігі.

Сайлауда Н.Назарбаевқа қазақстандықтардың 98,78%-ы дауыс берді.

Халыққа айт берді

Қазақстан Республикасы Президентінің қызметіне кірісуге арналған салтанат сол жылдың, яғни 1991 жылдың 10 желтоқсанында болған еді. Президенттің қызметіне кірісу және айт беру салтанаты ежелгі халықтық дәстүр мен қазіргі өркениет үлгілерінің айшақталған жағдайында өтті. Президент ежелгі дәстүр бойынша ақ киіздің үстінен көтеріліп, қолын Конституцияға қойып, айт берді. Айт беру рәсімінен кейін тебірене сөйлеген Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев: «Бүгінгі күн – қазақ елінің шежіресіне мәңгі енетін күн. Тарихтың талай бұралан белесінен өтіп, бұл күнге де жетіп отырымыз. Бәрін де көрген халықпаз, бәріне көнген халықпаз. Ежелден еркіндікті аңсал, азаттықты көксеп келе жатқан еліміздің басына талай рет бақта орнап, бағы да тайып, сағы да сынған, қылыш кезең, зар заманға да талай ұшыраған. Айқайладап жүріп, ашаршылықта ұрынып, ұранданап жүріп ұлт мұддесін ұмытқанымыз да ақиқат. Шүкір, кештеге болса да ес жиып, еңсе көтеріп, егеменді елдің туын да тіге бастадық. Қазақ Республикасының Президентін бүкіл халық сайлағаны – осы жолдағы ең биік белестің бірі. Елдің қамын ойлайды, нағызын жібермейді деп бір ауыздан сенім артқандарыңыз үшін шын жүрекten алғысымды айтамын. Елім үшін, халқым үшін, Қазақстаным үшін тарихтың қай сынағына да тәуекел деп бас тігуге дайынмын. Бұл жолда ең алдымен дана халқыма, дарқан еліме, ата-бабамың аруағына сүйенемін», деп тебірене ағынан жарылды.

Президентке бүкіл халық атынан өкілдік берілгеннен кейін 16 желтоқсанда «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Тәуелсіздігі туралы Зәң» қабылданды. Тарих бізге 1991 жылдың 16 желтоқсанынан бастап Тәуелсіз мемле-

кет құрудың сыйағасын ұсынды. Сөйтіп, еліміздің тар жол, тайғақ кешулі қасиетті сапары, азаттықтың арпалысқа толы ақ жолы басталып еді.

Батыл шешімдер қабылдады

Елбасы өзінің туған халқына деген сеніммен тәуекел деп тәуелсіз елдің іргетасын қалауды, оны нығайтуды қолғаалды. Бойындағы туа біткен қасиеті және өмірлік тәжірибемен бекіген төзімшілдігі, сабырлығы, ұстамдылығы бар Тұнғыш Президентіміз бүкіл қазақстандықтарды өзінің айналасына топтастыра алатын саясаткер және дара тұлға екендігін танытты. Нұрсұлтан Назарбаев мемлекет басшылығына келген алғашқы сәттен бастап айрықша ерекшелігі бар өзгеше бір халықаралық және ұлтаралық мәселелер шиеленісінің шешуін асырыстыққа салмай, уақыттың талабына, қазақстандық жолдың ерекшелігіне үйлестіре, жанжақты мұдделердің түйісу нүкtesін таба біліп шешудегі даралығымен бірден әлем назарын аударды. Нұрсұлтан Назарбаев тәуелсіздіктің бетбұрысты кезеңдерінде Мемлекет басшысы ретінде, әсіреле, экономикалық және саяси дамудың үлгілерін талдау мәселесіндегі біліксіздікке қатаң қарсы тұра білді. Ешкімнің ойына келмеген және де бәріне бірдей жаға бермейтін, бірақ өміршең маңызы бар шешімдерді батыл қабылдап жатты.

Нұрсұлтан Назарбаевтың жаңа астананы тұрғызу бастамасы мен оны ақиқатқа айналдыруы Елбасының модернизациялық жобасының басты табысының символына айналды. Қазақстанның жаңа астанасы шын мәніндегі жаңа дәуірдің қаласы бола алды. 1994 жылы Н.Назарбаев астананы көшіру ойын алғаш рет алға тартқан кезде бұл жағдай қоғамда екі ұдай пікір болған еді. Дүние тарихында өз тәуелсіз мемлекеттіліктерін қалыптастыру кезеңінде бір де бір мемлекет басшысы мұндай түбектейлі батыл қадамға барған да емес. Жаңа астананың салынуы және көшірілуі рекордтық аса қысқа мерзімде өтті. Бұл қадам дағдарыс кезеңінде қазақстандықтардың әлеуметтік

оптимизміне қолдау жасау үшін өте маңызды еді. Астана елдің өткенінен болашаққа, жаңа дәүірге ауысуының нышандық оқиғасына айналды. Жас елдің мүмкіндіктері әлемге паш етілді. Астана саяси және экономикалық қана емес, сонымен бірге Назарбаевтың жеке, адами жобасына да, үлттық тарихтың жаңа келбетіне де айналды.

Мемлекеттің, оның басшылығының қандай саясат жүргізуіне, қандай бағыт және жол таңдағанына сәйкес саяси құрылым, саяси жүйе, саяси билік түрі орнайды. Атаптаған саяси жүйе мен билік түрі және елдің саяси бағыты жаңадан тәуелсіздік алған елдердің таңдаған даму үрдісіне және сол елдің басшылығының жүргізген саясатына байланысты да жаңа мемлекеттілікті қалыптастасады. Сол сияқты Қазақстанның да жаңа мемлекеттілікті қалыптастырудан бас-

тап өзіндік мемлекеттік құрылыштағы, әлеуметтік-экономикалық дамудағы, елдің қоғамдық өмірінің кезең-кезеңімен демократияландыру бағытындағы қазақстандық жолы қалыптасты.

«Назарбаевтың нұсқасы» деп аталған бұл стратегия шетелдік саясаттанушылар мен қайраткерлердің онбаяғасына ие болуымен қатар, қазақстандықтардың да басым көшпілігінің қолдауына ие болды. Бұл қолдаудың дәйектілігі мен шынайылығы Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың елдің Тұнғыш Президенті ретінде де, тәуелсіз елімізді өтпелі кезеңінің ауыр қынышылығынан алып шығуда және оның бұл бағыттағы жүргізіп отырған саясатымен байланысты болған Парламент және Президент сайлауларында айқын жеңіске

жетуінен де көрініс тауып келеді. Елбасы Н.Назарбаевтың Қазақстанның өзіндік даму жолын таңдауы туралы бастамасы алғаш рет 1992 жылы мамыр айында «Қазақстанның егеменді мемлекет ретінде қалыптасуы мен дамуының стратегиясында» жария етілді. Тәуелсіз еліміздің бағытын айқындауда, оқиғаны болжап білуде, түпкі мақсатқа қол жеткізуге сенімді болуға мүмкіндік беретін Қазақстан қоғамы дамуының айқын және нақты стратегиясының қажеттігін баса көрсеткен Елбасы Н.Назарбаев аталған енбегінде мемлекет алдында қойылып отырған нақты стратегиялық мақсаттарды белгілеп берді. Мемлекет басшысы еліміздің саясат саласындағы басым бағыты жас егеменді мемлекеттің құшті президенттік республика құры

бағытына тікелей байланысты болу қажеттілігіне назар аудартты. Ел тәуелсіздігінің баянды болуы мен болашақтың кемелділігін қамтамасыз ету жолындағы Тұнғыш Президентке артылар жук те ауыр болды. Артылған жүкті абыраймен көтеру, халық сенімін ақтау, тәуелсіздікті тұфырлы ету, әлемдік қауымдастықта терезесі тен елдер қатарында болуды жүзеге асыру одан да қынырақ істерді атқаруды, батыл шешімдер қабылдауды қажет етті. Осы аталған аса маңызды мақсат, міндеттерді шешу тұрғысында Елбасы Н.Назарбаев бірден-бір дұрыс қадам жасай алды. Бұл қадам тәуелсіздіктің алғашқы құндерінен қалана бастаған Қазақстанның өзіндік даму жолы еді. Бұл жол тек экономикалық үлгіні таңдауға, жалпы конституциялық ережелерді қабылдауға, президенттік құшті билікті орнықтыруды ғана емес, сонымен бірге саяси режимді, инфрақұрылымды және конфессионалдық қатынастарды қамтудың да саяси үлгісі болатын.

Қорғанысты мықтады

Тарихтың осы бір бүлтаристы кезеңінде Тұнғыш Президент тәуелсіздіктің берік қорғанысын қамтамасыз етер, жас мемлекеттің құрыш қалқаны болар жаңа тұрпатты әскерін құрып, Қарулы Күшін қалыптастыруды мақсат тұтты. Өйткені сол кездегі Кеңес армиясының әскери қуаты мен жауынгерлік әлеуетін сақтап қалу үшін тәуелсіз елдердің Қарулы Күші біріккен күйі қалған еді. Сондықтан елдің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңыздылығын ескерген Мемлекет басшысы 1992 жылғы 7 мамырда №745 Жарлығымен Қазақстан Республикасының Қорғанысты мықтады.

блікасы Қарулы Құштерін құрды. Осылай еліміздің Қарулы Құші дүниеге келген еді.

Айта кететін бір жайт, сол кезде базбіреулердің «Егемен Қазақстан бейбіт саясат ұстайды, сондықтан да Қарулы Құштерін ұстаудың не қажеті бар...» дегенге саятын пікірлері болды. Оған жауап ретінде Президент Нұрсұлтан Назарбаев 1992 жылғы 8 желтоқсанда күштік ведомство лар құрамаларының басшылары мен командирлерінің алғашқы жиналышында: «Біз – егемен, тәуелсіз мемлекетпіз, сондықтан қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселесі ішкі және сыртқы саясатты қалыптастырудың жалпы құрылымындағы ең өзекті мәселе болуы қажет. Сол себепті бізге саны жағынан шағын, бірақ заманға сай қару-жарақпен жабдықталған, жоғары ұтқыр, білімді, егемен елімізді қорғау мүддесі үшін кез келген жағдайда түрлі іс-қимылға даяр армия қажет» деген кесімді пікірін айтты. Және сол мезете Қарулы Құштердің Жоғарғы Бас қолбасшы ретінде Қазақстан армиясын қалыптастыруда әскери саладағы алғашқы нақты қадамдарын бұған дәлел етеді алды.

Қазір талай жолды артқа тастап, Қарулы Құштеріміздің «қанаты қатайып, бұғанасы бекіді». Жаңарған Қазақстанмен бұл сала да жаңара түсті. Мықтап бекіп, міндестін абыраймен атқарып, жыл өткен сайын Қарулы Құштеріміз қарыштап дамыды.

Бүгінде заманауи және қасіби әскері бар бейбіт елміз. Бүгінде Қазақстан өзінің әскери әзірлігі және техникалық жарақтануы жағынан әлемнің алдыңғы қатарлы армияларымен иық тенестіре алатын дәрежеге жетті. Қасіби түрғыда шындалған Қарулы Құштеріміз халықаралық бірлескен стратегиялық кешенді оқу-жаттығуларына белсene қатысып, мереілерінің үstem болып жүргені де бар. Еліміздің Қарулы Құштері жауынгерлік даярлықтың жоғары қарқынды деңгейімен, сапалы жұмылдыру резервімен, ұлттық әскери оқу орындары жүйесімен және қажетті материалдық-техникалық қамтамасыз етілуімен ТМД-ның кейбір елдерінің арасында оқ бойы озық тұруы да – біз үшін мақтаныш. Мұның бәрі әскери қызметшілердің жоғары қасіби даярлығымен, үйлесімділік пен жауынгерлік дағды үлгісін көрсетумен

және аға бұнының батырлық, жауынгерлік дәстүр сабактастырының жалғасуымен жетіп отырған жетістіктеріміз екенін білгеніміз жөн.

Қазақстанның беделін арттыруды

Мемлекет басшысының еліміздегі кең ауқымды экономикалық, саяси және әлеуметтік реформаларды жүзеге асыруда, Қазақ елінің әлемге танымал мемлекет болып танылуына сінірген еңбекі ұшан-теніз. ҚР Президентінің қазақ елі алдындағы қызметі Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Тәуелсіздігінің жыларда жылдығы Декларацияда тайға

таңба басқандай анық жазылған болатын.

«Республикамыз жиырма жыл ішінде үлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізді. Елді қорғауға қабілетті Қарулы Күштер құрылды, құқықтық тәртіпті сақтау және үлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету органдары қалыптастырылды, Қазақстан өзінің мемлекеттік шекарасын заңдық тұрғыдан ресімдеу мен мемлекеттік мәселелерді түпкілікті шешті, кең байтақ жерінің шекаралық шеңбері бойында тату көршілік белдеуін қалыптастыруды.

Шекарамыздың

шегенделуі мемлекетіміздің дұрыс бағыттағы халықаралық саясатының және Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Назарбаевтың тікелей жеке беделі мен күш-жігерінің арқасында мүмкін болды. Мұның өзі тәуелсіздік жылдарында қол жеткізілген ел тарихындағы баға жетпес жетістіктердің бірегейі болып табылады» делінген еді декларацияда.

Іә, осы жылдар ішінде шекарамызды шегендер, тәуелсіздігімізді тұрғыры ету – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың нағыз ерлікпен пара-пар сындарлы сыртқы саясатының жемісі. Еліміз екі ірі мемлекет Ресей мен Қытайдың орталықта орналасқаны белгілі. Аспанасты елімен шекараны тек делимитациялау туралы келіссөздер 6 жыл жүргізілді. Қытаймен шекаралас 15 мемлекеттің ішінде іргесін тиянақтап, аражігін ашып алған бірден-бір ел – Қазақстан.

Ядролық қарудан бас тартып, Семей полигонын жабу – Қазақстанның әлемдік саясаттағы оң қадамының бірі. Қеңестік әскери арсеналдан мұра болып қалған әлемдегі төртінші ядролық қару елімізге тиесілі еді. Мұндай әлеуеттен бастарту үлкен саяси ерік-жігерді қажетті.

Осылайша, 1991 жылы Қазақстан ядролық қарудан бас тартқанын күллі әлемге паш етсе, 1992 жылы

жас мемлекет БҰҰ мүшесі болды. Кейіннен Еуропадағы Қауіпсіздік және ынтымақтастық Ұйымы, Еуропа Одағы, Шанхай ынтымақтастық Ұйымы, Кеден Одағы, Еуразиялық Экономикалық Қауымдастық және Ислам ынтымақтастық Ұйымы, Ұжымдық Қауіпсіздік Шарт Ұйымы сыңды ірі халықаралық ұйымдармен өте тығыз байланыс орнатты. Және олардың кейбіріне төрағалық жасап та үлгерді. Қауіпсіздік Кеңесінің 2017-2018 жылдардағы тұрақты емес мүшесі ретінде әлемдегі қарулы қақтығыстар ошағы Ауғанстан мәселесін көтерді. Ал 2018 жылы БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесіне төрағалық етті, Сирия мәселесін шешуде арағайындық танытты. Астанада бі мәрте келіссөздер өткізіп, араздасушы мемлекеттердің мәмілеге келуіне атсалысты. Бұл ретте Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың еңбегі зор.

Міне, осылайша, еліміздің Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Назарбаев азғана жылдың ішінде бұрын-соңды болмаған мемлекет құрды. Мындаған жылдар бойы бабаларымыз аңсаған

тәуелсіздіктің туын көтерді.

P.S. 2011 жылдың 10 желтоқсаны күні ҚР Парламенті Сенаты депутаттарының бастамасымен «Қазақстан Республикасындағы мерекелер туралы» ҚР Заңына

толықтыру енгізу туралы» ҚР Заңы қабылданған болатын. Заң 1 желтоқсанда атап өтілетін Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Күнін белгілеген еді.

НА СТРАЖЕ СВОЕЙ РОДИНЫ

Наша страна в истории прошла большой и достойный путь. Как известно, казахская государственность в ряду исторических этапов принимала разные формы. Однако полноценная государственность современного типа, соответствующая национальным интересам и вызовам XXI века, была построена после распада СССР в 1990–2000-х годах под руководством Первого Президента – Елбасы Нурсултана Назарбаева.

Мы стоя аплодировали Президенту

Среди первых указов Главы государства был и указ о создании Вооруженных сил. Нынешнему поколению трудно представить себе масштаб проблем, стоявших перед молодой республикой в начале 90-х годов прошлого века, в том числе перед армией. Говоря о создании Вооруженных Сил, не могу не вспомнить их начальный период.

Девяностые годы прошлого столетия после развала страны Советов были тревожными. В те дни мне довелось участвовать во Всеармейском совещании представителей офицерских собраний, которое состоялось в Кремлевском дворце съездов 17 января 1992 года под председательством главкома СНГ маршала Евгения Шапошникова. Собрание было похоже на митинг, участники спорили, хватались за микрофон. Затем спор перешел в скандал, дело дошло до того, что секретариат попросту выдвинули из президиума, требуя привлечь всех президентов Содружества, которые на тот период находились в Киеве. На просьбу делегатов откликнулись лишь наш Глава государства Нурсултан Назарбаев и Президент Российской Федерации Борис Ельцин.

Мы не понимали, что происходит, каков статус вооруженных сил бывшего Советского Союза, кому должны подчиняться... Эмоции в переполненном зале перехлестывали. Все ожидали, что

выступит Борис Ельцин, но слово взял Нурсултан Абишевич. Его спокойное, уверенное выступление позволило разрядить обстановку, сложившуюся на форуме.

Нурсултан Назарбаев просто объяснил ситуацию в стране. Касаясь армии, сказал, что она пока остается единой для всего Содружества, напомнил участникам о ядерном потенциале. Словом, Нурсултан Абишевич мудро, толково обрисовал перспективу, и в знак благодарности за содержательное выступление генералы, офицеры стоя аплодировали нашему Президенту.

Мне было приятно, я испытывал огромную гордость за нашего Президента, за Казахстан. Позже Глава государства мне рассказывал, что это была сложнейшая ситуация. Военные действительно могли совершить переворот. Потом узнал о том, что именно Президент Казахстана выдвинул идею создания суверенного государства, но предлагал оставить единое экономическое и оборонное пространство. Самой главной, серьезной проблемой на повестке стояли ядерное вооружение и ядерный чемоданчик. Эта проблема волновала не только нас, но и мировое сообщество.

Было принято решение о применении ядерного оружия с согласования с теми государствами, которые имеют ядерное вооружение, то есть наш Президент приобрел статус руководителя,

у которого был ядерный чемоданчик. Надо сказать и о том, что именно Первый Президент возглавил антиядерное движение планеты, становился посредником в решении сложных международных конфликтов и проблем. Миротворчество Нурсултана Назарбаева как ключевой бренд Казахстана привело к тому, что наша страна стала непостоянным членом Совета Безопасности ООН – авторитетного органа, решающего вопросы войны и мира на планете.

Руководство Казахстана, последовательно реализуя государственную политику, приняло решение о создании Государственного комитета обороны Казахской ССР. Он создавался на базе штаба Гражданской обороны республики и Казахского республиканского военного комиссариата. Под руководством Героя Советского Союза генерал-лейтенанта Сагадата Нурмагамбетова на Госкомитет обороны возлагалась задача осуществлять контроль за войсками и держать в поле зрения передвижение войск, учения и ряд других направлений в военной деятельности.

7 мая 1992 года мы узнали от Президента Нурсултана Назарбаева, что Российская Федерация создает свои вооруженные силы, то есть советская армия перестала существовать. Глава государства тут же подписал Указ о создании Вооруженных Сил независимо-

Поздравляю Вас с созданием Вооруженных сил Республики Казахстан. Желаю Вам успехов в благородном деле – защите суверенитета Республики.

Президент
Республики Казахстан

Н. Назарбаев

Н. НАЗАРБАЕВ

8 мая 1992 года

го Казахстана и объявил о назначении министром обороны Героя Советского Союза генерал-лейтенанта Сагадата Нурмагамбетова, а также присвоении ему воинского звания «генерал-полковник». Воинские объединения, соединения, части, учреждения, организации, полигоны, арсеналы, базы хранения, склады, движимое, недвижимое имущество Объединенных вооруженных сил Содружества, дислоцированные на территории республики, перешли под юрисдикцию Казахстана и были включены в состав Вооруженных Сил республики. Это дало возможность создать Сухопутные войска на базе частей и соединений 40-й армии, Военно-воздушные силы на базе смешанного авиационного корпуса воздушной армии, войска ПВО – на базе соединений и частей корпуса противовоздушной обороны.

Министерству обороны пришлось решать организационные вопросы по структуре и материальному обеспечению этого государственного института. Необходим был также контроль за передислокацией военной техники, вооружения и материально-технического имущества, в период становления наметилась тревожная тенденция различного рода хищений и разбазаривания воинских арсеналов.

Надо подчеркнуть, что первым нор-

мативно-правовым шагом к решению этой задачи для суверенного Казахстана стал Конституционный закон, который определил, что «Республика Казахстан в целях охраны своей независимости и территориальной целостности имеет право на создание собственных Вооруженных сил». Согласно Конституции, Президент становился Верховным Главнокомандующим Вооруженными Силами.

Размышляя о годах становления молодой страны и ее Вооруженных сил, испытываю гордость за Нурсултана Абишевича, он имел высокий авторитет не только в нашей стране, но и за ее

пределами. Поражали дальновидность, pragmatism, взвешенный подход нашего Президента к решению любых задач.

С распадом Советского Союза наметилась тенденция разрушения единого оборонного пространства. С оттоком офицеров и прaporщиков на свою историческую родину части и соединения оставались без кадрового состава.

Несмотря на неразбериху, связанную с оттоком кадров и дезертирством военнослужащих, необходимо было разобраться с частями и соединениями, оставшимися от войск Среднеазиатского военного округа, дислоцированными на территории Казахстана. В их

составе были такие мощные силы, как дивизии стратегических ракет, стратегических бомбардировщиков.

40-я общевойсковая армия в составе нескольких дивизий, в том числе танковой, авиационный корпус и корпус противовоздушной обороны. Имелись части центрального подчинения – дивизия раннего обнаружения ракет и различные разведывательные части. Кроме этого, большое количество военно-строительных частей и авиаотряд, обслуживающие космодром Байконур, различные испытательные центры и полигоны (Сарышаган, Эмба, Семипалатинский испытательный центр), остров Барсакелмес в Аральском море. Все это стало частью только нарождавшейся казахстанской армии. Необходимо было сохранить склады, вооружение, кадры.

Откровенно говоря, воинские части, склады боеприпасов оказались обезглавлены, но ряд военнослужащих некоренной национальности остался служить в Казахстане. Они, несмотря на то, что их называли даже предателями на родине, честно исполняли свой воинский долг, так как верили нашему Президенту, Верховному Главнокоманд-

ующему.

Укомплектованность войск к тому времени составляла всего 40–45% от штатного расписания офицерского состава. Нельзя забывать, что действие происходило в условиях навалившихся на страну тысяч проблем, жесточайшего финансово-экономического кризиса, скучного военного бюджета. Вдобавок из-за прерванных связей с другими странами, отсутствия поставок ГСМ и запасных частей боевая техника была обездвижена. Все эти факторы не могли не влиять на моральное состояние личного состава и боеготовность молодой казахстанской национальной армии.

Профессиональная и мобильная

Во всех отношениях было непростое для страны время. Некоторые эксперты предрекали нашему государству ряд серьезных социально-экономических и политических проблем. Ведь к тому времени в странах бывшего СССР появились очаги межэтнических столкновений. Но казахстанцы во главе с Елбасы Нурсултаном Назарбаевым не допустили войн, конфликтов, сумели сохранить спокойствие в стране и межнациональный мир. По этому поводу

Нурсултан Абишевич вспоминал так: «В годы независимости, в самые трудные и критические моменты жизни нашей страны я всегда открыто обсуждал с соотечественниками любые проблемы, делился своими мыслями с родным народом...»

Да, Президент страны, Верховный Главнокомандующий, несмотря на свою занятость, повседневно заботился и о Вооруженных Силах, не раз выезжал в войска, непосредственно принимал участие в проводимых коллегиях, учениях, беседуя с руководством Министерства обороны, генералами, офицерами, интересовался вопросами боеготовности, жизни и быта личного состава.

Непосредственное внимание уделял не только материально-техническому обеспечению войск, но и социальной защищенности военнослужащих, в частности, повышению денежного довольствия, а также оплате труда гражданского персонала.

Самое важное, Глава государства, учитывая тяжелую ситуацию, наметил перспективную программу развития страны и ее армии. В основу ее был положен политический реализм, учиты-

вающий как национальные, так и региональные интересы, международный опыт военного строительства, потенциал угроз и рисков безопасности Казахстана. Несмотря на отсутствие опыта в строительстве армии, нехватку своих военных кадров, задачи решались уверенно, с низов до самых верхов, не только на государственном, но и на международном уровне.

Благодаря взвешенной политике Президента были подписаны договоры о мире и дружбе со всеми соседями, узаконена государственная граница, решен вопрос компенсации вывезен-

ной техники. В итоге мы пригнали Су-27, МиГ-29, Су-25, учебные Л-39, был поставлен комплекс С-300. Договорились о бесплатном обучении наших специалистов в высших военно-учебных заведениях Российской Федерации. С принятием ряда пакетов законов страны была создана нормативно-правовая база военного строительства государства.

Принимались неординарные меры, в том числе по созданию ускоренных офицерских курсов для военнослужащих из числа опытных прaporщиков, сержантов-сверхсрочников, а также

реорганизации и совершенствованию бывших учебных заведений. В целом изменилась вся система военного управления, начиная от государственного уровня до войскового. Она была приведена в соответствие с новыми реалиями нынешнего дня. В рамках Военной доктрины 2000 года впервые был закреплен принцип гарантированного программно-целевого финансирования Вооруженных Сил в объеме не менее 1% от ВВП.

Создавая новый облик Вооруженных Сил по принципу комплектования, строя профессиональную армию, немаловажное внимание уделяли увеличению числа контрактников, введению института сержантов на базе Кадетского корпуса, совершенствованию военных кадров. При этом особое внимание уделяли подготовке граждан к воинской службе, созданию мобилизационного резерва, приобретшего новое качество, раньше их называли «партизаны».

Совершенствуя и тыловые вопросы, позаботились о современной форме одежды военнослужащих, переодев их в новую, образца, соответствующего сегодняшнему дню, тем самым отказавшись от прошлых шинелей, сапог, портнянок. Обратили внимание и на качество питания. С командиров сняли проблемы заготовок, питания, склады,

столовые, все передали в аутсорсинг – в частные руки. Кардинальные перемены в армии, разработка инновационных решений позволили поднять ее престиж.

Конечно же, без внимания не оставались вопросы территориальной обороны, развития военной инфраструктуры столицы, Каспийского и южного регионов, международного сотрудничества со странами ОДКБ, ШОС, НАТО и другие. Трудились самоотверженно, с энтузиазмом занимались решением задач, которые поставил Глава государства – Верховный Главнокомандующий Вооруженными Силами Нурсултан Назарбаев. Он считал, что нам нужна «немногочисленная по составу, но мобильная, хорошо оснащенная и высокотехнологичная армия, с хорошей огневой мощью, способная совершать быстрые и эффективные маневры и в кратчайшие сроки решать любые задачи на огромных просторах нашей страны. Это армия, оснащенная автоматизированными системами управления войсками и оружием, современными средствами связи и навигации. Это профессиональная армия, где будут служить истинные патриоты своей Отчизны, для которых честь и независимость Родины будут превыше всего. Это армия, в которой не должно быть должностных преступлений и злоупотреблений. Это армия, служба в которой будет мечтой многих молодых людей, служба престижная и почетная».

Разумеется, какие-то вопросы были и будут всегда. Но наш Первый Президент смог решить и внутренние, и внеш-

ние проблемы, вел взвешенную, выдержанную политику. Нурсултан Абишевич в связи с этим говорил: «Мы никогда не ограничивались обеспечением лишь внутренней безопасности и стреми-

ся сударств. И ни разу за эти годы Казахстан не был в состоянии конфликта ни с одним из государств мира».

За короткий по историческим меркам период удалось добиться того, что все направления жизнедеятельности молодой страны активно развиваются. Особенно это заметно по развитию отечественных Вооруженных Сил: удалось воплотить в жизнь многие замыслы по их реформированию. Благодаря пристальному вниманию высшего руководства страны и государственной поддержке сегодня Вооруженные Силы Казахстана состоялись как современная, боеспособная армия.

Сегодня историческая преемственность в этом направлении осуществляется планомерно благодаря пристальному вниманию Президента – Верховного Главнокомандующего Вооруженными Силами Республики Казахстан Касым-Жомарта Токаева. Во время посещения оперативно-стратегиче-

лись создать основу для стабильности как можно в более широком масштабе. Именно на это нацелены внешнеполитическая деятельность страны, участие Казахстана в международных структурах безопасности, прежде всего в ОДКБ, ШОС.

Один из важных результатов заключается в том, что нам удалось создать вокруг себя «пояс» дружественных го-

ского учения «Отпантау-2021». Глава государства отметил высокий уровень подготовки Вооруженных Сил страны, которые показывают хорошие результаты на военных учениях, в том числе международного уровня. Президент заявил, что проведенные учения показывают готовность силовых структур и местных органов власти к локализации кризисных ситуаций.

Касым-Жомарт Токаев подчеркнул, что армия является объектом пристального внимания со стороны государства и всего общества. Он напомнил об утвержденной им Концепции развития Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований, предусматривающей дальнейшее оснащение войск широким спектром современного во-

оружения и техники. На протяжении 30 лет Вооруженные Силы Республики Казахстан были и будут гарантом суверенитета и территориальной целостности страны.

Защитники Отечества, офицеры – золотой фонд Вооруженных Сил, которые сильны своей убежденностью, мужеством, профессионализмом. Они

в любую минуту готовы к защите своего Отечества, отражению угроз безопасности страны в новых геополитических реалиях.

**Халық Қаһарманы, генерал армии
Мухтар Алтынбаев, председатель
РОО «Ветераны Вооруженных Сил»**

Опубликовано в газете
«Казахстанская правда»

Вехи развития армии з

За годы Независимости

БУДУЩЕЕ СТРАНЫ – В РУКАХ МОЛОДЕЖИ

В преддверии Дня Первого Президента Республики Казахстан в Национальном военно-патриотическом центре Вооруженных Сил в Нур-Султане состоялся первый форум юных патриотов «Егемен елдің ертеңі – жас сарбаз».

Его цель – совершенствование работы по военно-патриотическому воспитанию молодежи.

В мероприятии приняли участие председатель Комитета по международным делам, обороне и безопасности Мажилиса Парламента Айгуль Куспан, первый заместитель министра обороны – начальник Генерального штаба генерал-лейтенант Марат Хусаинов, министр по чрезвычайным ситуациям Юрий Ильин, заместитель министра обороны генерал-майор Мухамеджан Таласов, заместитель главнокомандующего Национальной гвардией генерал-майор Алибек Сералиев, первый заместитель директора Пограничной службы КНБ генерал-майор Айдар Аймурзин, вице-министр образования и

науки Куаныш Ергалиев, представители руководства министерств информации и общественного развития, образования и науки, культуры и спорта, ветераны Вооруженных Сил.

Главными участниками стали юные патриоты – воспитанники детско-юношеского военно-патриотического движения «Жас сарбаз». Форум транслировался в прямом эфире на открытых площадках в интернет-ресурсах. В удаленном режиме посредством фронт-офиса участие в нем приняли представители военно-патриотических клубов всех регионов Казахстана.

Гостям форума был презентован коворкинг-центр, на базе которого продемонстрирована работа кружков робототехники, юных журналистов и

секции медицинской подготовки.

В рамках форума состоялась торжественная церемония закрытия и награждение победителей VII Республиканского военно-патриотического сбора молодежи «Айбын-2021». В этом году крупнейшее мероприятие, объединяющее молодежь по всей стране, прошло в онлайн-формате.

Поздравления с яркими победами и достойными результатами от имени Министра обороны юным патриотам передал генерал-лейтенант Марат Хусаинов.

– Именно здесь, в Национальном военно-патриотическом центре, Первый Президент страны – Елбасы дал старт движению «Жас сарбаз», – отметил он.

– Вы все соприкоснулись с военным делом, узнали об армии и истории Вооруженных Сил, продемонстрировали свои достижения, знания и умения, обрели новых друзей, испытали себя на прочность.

Начальник Генерального штаба поблагодарил ребятам не останавливаться на достигнутых успехах, ставить новые цели и непременно достигать их. Он выразил благодарность депутатам, руководителям государственных органов и акимам регионов за оказанное содействие в проведении сбора.

Проводимый в год 30-летия Независимости Казахстана «Айбын» собрал талантливых ребят, целеустремленных молодых людей, настоящих патриотов своей страны. Первое место среди военно-патриотических клубов областей и городов Нур-Султан, Алматы, Шымкент заняла команда клуба «Барыс» Туркестанской области. Победителями среди военно-патриотических клубов Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований стал клуб «Жас артиллерист» регионального командования «Юг». Среди команд военного колледжа, республиканских школ «Жас улан», областных военных школ-

интернатов победителем признана команда Военного колледжа Министерства обороны имени Сагадата Нурмагамбетова г. Нур-Султана.

Лучшей в номинации «Жас сарбаз – жас тілшісі» стала Валерия Черевко, представляющая военно-патриотический клуб «Жас артиллерист» регионального командования «Юг». В номинации «Үздік жас сарбаз» победила Сауле Ахметова из военно-патриотического клуба «Төлеби арландары» Туркестанской области. В номинации «Смарт сарбаз» первое место занял воспитанник военно-патриотического клуба «Альтайр» из Мангистауской области ырысжан Сансызбай.

– Примером для меня служат наши герои – Алия Молдагулова, Маншук Маметова и Хиуаз Доспанова. Каждый

день я уверенно иду к своей цели, хочу внести свой вклад в развитие нашей

страны, – сказала победительница в номинации «Үздік жас сарбаз» Сауле Ахметова.

Команды-победители награждены кубками, медалями, дипломами и ценными подарками.

По итогам деятельности военно-патриотического воспитания молодежи, проведенной в 2021 году, переходящий кубок «Патриоттар мекені» вручен заместителю акима Туркестанской области Сакену Калкаманову.

За три года военно-патриотическое движение «Жас сарбаз» объединило в своих рядах более 215 тысяч детей по всей стране. Многие из них желают связать свое будущее с Вооруженными Силами. Филиалы движения созданы в 17 регионах Казахстана. Проведено свыше 1 500 мероприятий с охватом более двух миллионов детей.

АЛЬП ТЕХНИКАНЫ ТІЗГІНДЕГЕН АНАРГУЛ

«Ереуіл атқа ер салмай, еңқу-еңқу жер шалмай, ерлердің ісі бітер ме?!» деген Махамбеттің өлең жолдарын оқығанда, көз алдымызға елін, жерін жаудан қорғау жолында жар құлағы жастыққа тимей, қар төсөніп, мұз жастанған, мұздай темір құрсанған есіл ерлер елестейтін. Олардың тұртұлғасы, кескін-келбеті де бізге зорайып көрініп, ертегінің алып батырларын алдымызға әкелетін. Елді қорғау тек осындай алпамсадай алып денелі, «қабырғасын қаусатып, бір-бірлеп сөксө де, қабағын шытпайтын» ерлердің ісі деген түсінік санамызда берік орнығып қалған. Осы уақытқа дейін Отанды қорғау ердің ісі деп санап келдім. Бірақ жақында осы ойымның құл-паршасын шығарған бір жанмен таныстым. Ол ширек ғасыр көп тонналы әскери тягачты жүргізеді екен. 18 тонналық әскери алып техниканы нәзік жанды әйел адам игеріп жүр. Бүгінгі айтпағымыз – осы кейіпкер жайында.

Биыл өз алдына егеменді ел болып, тәуелсіз мемлекетімізді құрғанымызға – 30 жыл. Осы жылдар аралығында шекарамыз шегенделіп, өз әскеріміз жасақталды. Қоғамның барлық саласында қайта құру болып, жас мемлекетімізді жасақтауда сындарлы кезеңнен оттік, кадрлар қалыптасты.

Төл мерекеміз Тәуелсіздіктің 30 жылдық мерейтойы қарсаңында еліне еңбегі сіңген жандарды іздеу – ежелден әдеттіміз. Әдеттегідей мен газетке қызықты дерек, кейіпкер ізделп Әуе қорғанысы құштерінің баспасөз қызметінің бастығы Арман ағаға хабарласқан болатынмын. Тұңғыш рет жауынгерлік ұшақты меңгерген қазақ қызы Ардана Ботайдан алған әсерімізден арыла алмай жатып, тағы бір тамаша кейіпкердің есімін жайып салды. З-сыныпты сержант Анаргұл Ақибиева. Аспаз да, байланысшы да, әскери медбике де емес, ең қызығы, ол – шыңжыр табанды өздігінен жүріп ату қондырығысын менгерген механик-жүргізуши. Машина еkipажында ұшадам (командир, оператор және механик-жүргізуши), Анаргұл әріптестерімен бірге ауыр техниканы белгіленген жерге жеткізеді. Біз әскери парадтардан көріп жүретін, әуедегі қарсыласына бағытталған орташа қашықтықтағы зымыран ұшыратын кәрлі машинаны осы Анаргулдей нәзік жанды әйел адам да жүргізеді екен.

Әйел затына алып, ауыр техниканы менгеру... Әрине, бастапқыда айналасындағы қызметтес ер адамдардың көзқарасы қандай болғаны түсінікті. Әскер қатарында айымдар да есепке алынып журе береді деп қабылдаса керек. Бірақ Анаргұл бірде-бір сабактан қалмай, әскери техникаға ерекше қызығушылық танытып, оның ерекшелігін білген үстіне біле түседі. Сөйтіп ауыр техниканы жүргізуі менгеріп алады. «Алғашқыда әскери бөлімдегі ер адамдардың көзқарасы басқаша болды, менің бұл талабым-

ды әйел адамның кезекті еркелігі болар, мұндаі іс қолынан келе ме деп қабылдады. Бірақ мен намысқа тырыстым. Ер адамның жұмысын әйел адам да істей алады дегенге көз жеткіздім. Маған сеніп, маған моральдық түрғыда қолдау білдірген командиріме алғыс айтамын», - дейді Анаргұл Бекбосынқызы.

Механик-жүргізушиңің жолдасы – отағасы да бастапқыда танк жүргізушиңін ауыр киімін киіп, темірді тізгінде әйел адамның ісі емес десе керек. Бірақ уақыт өте келе Анаргұлдің жұмысына жолдасы түсіністік танытады, қолдайды. Ұлы да анасын бүгінде мақтан тұтады.

Салмағы 18 тонналық шынжыр табанды ауыр техниканы жүргізу кез келген әйел затына оңай соқпайды. Әскери саланың алғашқы жылдары оның шаршаған шағы да, «бұл менің істейтін ісім бе?» деп өз-өзіне сан сауал қойған кездері де болды. Кейде тіпті қарапайым үй шаруасындағы әйел болғысы да келген. Уақыт өте келе бәрі өзгерді. Әскери ауыр техниканы менгерген сайын жұмысы да жаңдана түсті, жанға жақын көрінді. Қазір ол Әуе шабуылына қарсы қорғаныс әскерлерінің Жетігенде орналасқан дислокацияланған 20709 әскери бөлімінде «Куб» зениттік-зынырандық батальонның ұшыру қондырығыларын есептөу жөніндегі маман (механик-жүргізуши).

Жауынгерлік дайындық жоспары бойынша айна екі рет практикалық

жүргізу жасау керек. Ал шынжыр табанды өздігінен жүріп ату қондырығысы, яғни Анаргұлдің әскері бұл тапсырманы «үздік» деген бағаға орындаиды.

Ширек ғасыр алып техниканы жүргізген Анаргұлдің әскери салаға келуінің өзі – бөлек әңгіме. Ел экономикасы еңсеріле қоймаған 1996 жылдардағы жағдай бәріміз үшін жақсы таныс. Қоғамның барлық саласында қайта құру, жұмыссыздық, тұрақтыздықтың белең алуы. Колледжді енді ғана тәмамдаған 20 жасар Анаргұлдің алдында көп таңдау болған жоқ. Бала күнінен форма кисем деген арман апайының «әскери салаға барсаң қайтеді» деген тілегіне дөп келіп, сөйтіп 1996 жылы 89427 әскери бөліміне радиотелеграфист лауазымына шақырылады. Әскери тәртіп, мемлекеттің кепілдігі. Қызының таңдауын анасы да қолдайды. Кейін штаттық, үйимдық іс-шараларға байланысты 2001 жылы 64049 әскери бөліміне оператор болып ауыстырылады. Әскери бөлімде мамандардың тапшылығы сезілген кезде шынжыр табанды өздігінен жүріп ату қондырығысын үйреніп, ауыр техниканы менгеріп алады. Содан бері осы алып техникасынан бір ажыраған емес.

«Тәуелсіздікжылдарында техникамыз өзгерді ме?» деген көкейдегі сұрақты менде қойдым. «Әскеритехникамыз өзере қойған жоқ, сол баяғы Кеңес одағы кезеңіндегі техника. Жаңа, заманауи техникамен жарақтандырса жақсы болар еді. Соңда да биыл Сарышаған полигонында біздің әскери қызметшілеріміз осы ескі әскери техникамен-ақ жоғары көрсеткіштерге қол жеткізді», - дейді механик-жүргізуши.

Кешегі жиырма жасында әскерге келіп, ауыр техниканы алғаш тізгіндегенде қобалжыған, сыртқы ортаниң сенімсіздігіне қарамастан алға ұмтылған Анаргұлдің артында бүгінде қажырлы енбекке толы жиырма бес жыл қалды. Ол бөлім командирінің көптеген алғыс хаттары мен грамоталары және барлық үш дәрежелі «Мінсіз қызметі үшін» медальдарымен наградталды.

«Бәрі кеше ғана болған сияқты еді, көзді ашып-жұмғанша 25 жыл

ширек ғасыр өтіп кетіп! Мениң бүкіл жастық шағым әскерде өтті. Еш өкінген емеспін. Маған қайтадан таңдау түсken жағдайда, қайтадан осы жолды таңдар едім. Артымнан өкше басып келе жатқан үрпақта әскерге барыңыздар, елге қорған болыңыздар, елдің қорғаны біз – әскери қызметшілерміз деп айтқып келеді», - дейді біздің бүгінгі кейіпкеріміз.

Әскери тәртіп, жауапкершілік, шыдамдылық, білім үйренуге деген талап, кез келген сәтте еліміздің әуе кеңістігін сырт елдің шабуылынан қорғау, өз елінің патриоты болу. Міне, сержант Анаргұл Бекбосынқызының басты ұстанымы. Ол жастарды әскерге баруға, әскери саланың кәсіби маманы болуға шақырады. «Біз қорғамасақ, біз әскерге бармасақ, өз еліміздің патриоты болмасақ, Отанымызды кім қорғайды?» - дейді 3-сыныпты сержант Анаргұл Ақибиева.

Бір қызығы, біз ауыр техника, алып техника деп жүрген шынжыр табанды өздігінен жүріп ату қондырығысын Анаргұл: «Небәрі 18 тонна, бұл техниканы менішке оңай деп ойлаймын. Өзіңіз ойлаңыз, қаншама тонна көлікті бағындырып келесіз, соның өзі «драйв» қой! Мұны сөзбен айтып жеткізе алмайсың!», - дейді біздің кейіпкеріміз.

Биыл еліміздің өз алдына тәуелсіз мемлекет болғанына 30 жыл толады. 3-сыныпты сержант Анаргұл Бекбосынқызы да әскерге 20 жасынан келіп, осы салада табан аудармай 25 жыл Отанына қызмет етіп келеді. Демек, біздің Тәуелсіздігіміздің 30 жылдық белесі – туған еліне қалтқысыз қызмет еткен осы Анаргұлдей мамандардың еңбектерінің жемісі.

КУРС НА УКРЕПЛЕНИЕ МИРА И СОТРУДНИЧЕСТВА

Международное военное сотрудничество нашей страны ориентировано на решение задач укрепления военной безопасности государства с целью обеспечения его суверенитета и территориальной целостности. За 30 лет своей независимости Казахстан наладил тесное военное взаимодействие с десятками стран, в основе которого лежат принципы равноправия, добрососедства в интересах региональной и глобальной безопасности.

Главными факторами международного военного сотрудничества Казахстана с другими государствами являются единое геостратегическое пространство, исторически сложившиеся дружеские отношения, сходство проводимой внешней политики, единые стратегические интересы, общие вызовы и угрозы. Свою роль играют и такие факторы, как экономическая эффективность, куль-

турные связи и др. За годы независимости руководству нашей страны удалось выстроить систему крепких взаимовыгодных отношений по различным направлениям военного сотрудничества.

Основными приоритетами в рамках двустороннего взаимодействия можно обозначить: совершенствование боевой подготовки войск (сил), в том числе в рамках проведения учений различно-

го масштаба и направленности; военное образование; военно-техническое сотрудничество, в том числе в интересах развития отечественного оборонно-промышленного комплекса, миротворческая деятельность и др.

Особое внимание уделяется сотрудничеству с международными организациями. В рамках Организации договора о коллективной безопасности сформированы Коллективные силы оперативного реагирования, Миротворческие силы, Коллективные силы быстрого развертывания Центрально-Азиатского региона коллективной безопасности, Коллективные авиационные силы. В ходе мероприятий совместной оперативной и боевой подготовки проводится повышение уровня их взаимодействия.

Участие нашей страны в ОДКБ и ШОС гарантирует безопасность, территориальную целостность и суверенитет на коллективной основе. На сегодняшний день проводимые на регулярной основе совместные учения, такие как «Мирная миссия», «Взаимодействие», «Боевое содружество», «Поиск», «Рубеж», способствуют не только совместному совершенствованию, развитию боевой подготовки и выработке общих механизмов противостояния угрозам

и вызовам, но и укреплению сотрудничества и открытости между странами в регионе.

По линии Шанхайской организации сотрудничества Казахстан активно участвует в укреплении антитеррористического потенциала организации, в том числе посредством участия в совместных военных антитеррористических командно-штабных учениях.

Активно развивается и нормативная правовая база. За годы независимости Республики Казахстан создана обширная договорно-правовая база для осуществления сотрудничества с иностранными государствами и международными организациями в военной области. В настоящее время действует свыше 2000 международных договоров на межгосударственном, межправительственном и межведомственном уровнях. Заключенные международные договоры в военной области направлены на обеспечение коллективной безопасности, коалиционное строительство, проведение мероприятий по повышению боевой готовности, военно-техническому сотрудничеству и военному образованию. Наиболее обширную базу составляют договоры в рамках СНГ, ОДКБ.

Россия является важным стратегическим партнером Казахстана, в том числе в области обороны. Именно с Россией имеется наиболее широкий спектр взаимодействия по всем аспектам деятельности Вооруженных Сил: боевой, кадровой подготовке, военно-техни-

ческому сотрудничеству. Военные ведомства двух стран взаимодействуют согласно двусторонним планам, утвержденным министрами двух стран, а также другим программным документам. Важную роль играют регулярные встречи глав оборонных ведомств, а также учрежденных институтов оборонных консультаций на уровне заместителей министров обороны, курирующих сферы международного военного сотрудничества.

Отдельного внимания заслуживает взаимодействие в области военного образования. Ежегодно в военные учебные заведения РФ и Беларусь направляются военнослужащие, которые проходят обучение на безвозмездной и льготной основах. В военных учебных заведениях России проходят подготовку специалисты практически для всех видов вооруженных сил.

Что касается боевой подготовки, то на постоянной основе воинские контингенты Казахстана и России в ходе различных учений, сборов и тренировок отрабатывают совместные учебно-боевые задачи. К примеру, в сентябре 2021 года на полигоне «Кара-Хаак» в ходе совместных учений военнослужащие двух стран остановили прорыв условных незаконных вооруженных формирований на территорию союзного государства. Для этого подразделения провели разведку силами и средствами Коллективных сил быстрого реагирования. В учении приняли участие более 500 военнослужащих и около 150 единиц военной техники. Целями учения стали совершенствование практических навыков в уничтожении террористических бандформирований, отработка взаимодействия между подразделениями, а также выработка единого замысла ведения боевых действий.

Крепнет сотрудничество и на море. Военно-морские силы Казахстана и ВМФ России на постоянной основе проводят мероприятия, в ходе которых отрабатываются совместные практические действия. К примеру, в мае 2021 года прошли учения, темой которых стала защита объектов экономической деятельности в северной части Каспийского моря. В частности, были отработаны задачи по охране и обороне объектов экономической деятельности, изуче-

ны новые формы и способы ведения боевых действий. Экипажи кораблей выполнили комплекс мероприятий по отражению нападения условного воздушного противника, артиллерийские стрельбы по воздушным и морским целям, а также отработали задачи по оказанию помощи условно терпящему бедствие кораблю.

Другой немаловажный аспект отношений между странами – военно-техническое сотрудничество. В марте 2015 года вступил в силу договор, согласно которому доставка вооружения между странами упрощена, продукция военного назначения будет поставляться для второй страны с теми же характеристиками и в той же комплектации, как для своих вооруженных сил. При этом цена определяется согласно законодательству поставщика. Так, Казахстан первым из стран СНГ закупил у российских партнеров истребители Су-30СМ, военно-транспортные и боевые вертолеты Ми-171Ш и Ми-35. На безвозмездной основе получены зенитно-ракетные комплексы С-300. Таким образом ограничения в развитии взаимовыгодного военного партнерства между странами все больше стираются по обоюдному согласию двух стран.

Разнопланностью сотрудничества отличается взаимодействие с Соединенными Штатами Америки, в том числе в вопросах миротворческой подготовки, военного образования и обеспечения военно-техническим имуществом. Так, Казбат был обеспечен внедорож-

никами «Хаммер», были поставлены вертолеты «Хьюи», радиостанции и другое снаряжение. Успешно реализуются проекты по модернизации и развитию учебного центра миротворческой подготовки, учебных центров инженерной подготовки «Берег» и Центра военной медицины.

Началом сотрудничества между Республикой Казахстан и НАТО стало вступление в 1992 г. в Совет Североатлантического сотрудничества, который в 1997 г. был преобразован в Совет Евро-Атлантического партнерства (СЕАП). СЕАП позволяет Казахстану осуществлять плодотворный диалог со странами-членами НАТО и странами евразийского пространства по наиболее актуальным вопросам международной безопасности. Важной составляющей сотрудничества является участие в ежегодных Совещаниях министров иностранных дел и обороны СЕАП.

С целью углубления политического диалога и военного сотрудничества с НАТО 27 мая 1994 г. Казахстан присоединился к программе «Партнерство во имя мира» (ПИМ).

«Партнерство во имя мира» является крупномасштабной инициативой, выдвинутой НАТО в январе 1994 г., целью которой является упрочение стабильности и безопасности, достижение реального партнерства между каждым из государств-партнеров и НАТО. Эта программа стала важным и неотъемлемым элементом архитектуры современной безопасности.

Сотрудничество Казахстана в рамках

программы ПИМ охватывает широкий спектр взаимодействия с НАТО, включая гражданское чрезвычайное планирование, антикризисное регулирование, демократический контроль над вооруженными силами и оборонными структурами, оборонную политику и стратегию, военные учения и военное образование и др.

Программа «Партнерство во имя мира» служит инструментом развития национального миротворческого потенциала посредством участия в совместных учениях, обмена опытом в проведении операций по поддержанию мира.

Одной из форм взаимодействия яв-

ляется миротворческое учение «Степной орел», проходящее с 2003 года. Его основная цель - отработка элементов по поддержанию мира и реагированию на кризисные ситуации, подготовка к участию в операциях, проводимых ООН и НАТО, достижение оперативной совместимости с силами и средствами альянса.

Не менее важны проекты оборонно-государственного сотрудничества и с другими странами. В 2018 году в Пекине между правительством и правительством Китайской Народной Республики было утверждено межправительственное соглашение о военно-техническом сотрудничестве. Документ включает в себя взаимодействие в сферах проведения совместных научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ, в том числе в интересах совершенствования вооружения и военной техники, взаимодействие в области стандартизации ВВТ государств сторон, подготовку и обучение военно-технических кадров, оказание военно-технической помощи.

Налажено тесное военное сотрудничество с соседями по региону – Узбекистаном. Страны сотрудничают в сфере военного образования, подготовки кадров. Проводятся совместные мероприятия оперативной и боевой подготовки, взаимные визиты по обмену опытом. К примеру, в ноябре на полигоне «Термез» прошло совместное учение «Hamkorlik-2021». Оно направлено на повышение степени координации и

слаженности, а также уровня взаимодействия воинских контингентов двух стран в ходе решения различных учебно-боевых задач в свете возрастающих рисков обострения ситуации в регионе.

Объединенные Арабские Эмираты оказывают содействие в развитии боевого потенциала и оснащении казахстанской армии. Например, ОАЭ передали Казахстану автомобильную технику и военное имущество на безвозмездной основе. Налаживается взаимодействие в области военного образования. С осени 2020 года эмирятские военнослужащие проходят курс русского языка в Национальном университете обороны имени Первого Президента Казахстана – Елбасы.

Ведется тесное взаимодействие с Индией. Страны сотрудничают в области военной науки и технологий посредством обмена информацией, взаимного обучения, визитов, обмена специалистами и реализации совместных проектов.

Республика Казахстан занимает первое место в регионе Центральной Азии по интенсивности своих связей с Израилем, объемам сотрудничества, его диверсификации. Целями израильско-казахстанского взаимодействия стали, в частности, создание определенного противовеса внедрению радикального ислама, помощь в проведении экономического реформирования. За годы реализации двустороннего диалога, то есть почти за 30 лет, в результате взаим-

ных контактов на высшем уровне сформировался пакет правовых документов сотрудничества двух стран.

Немаловажное значение придается взаимодействию и совместным проектам военного сотрудничества с Турцией, Пакистаном, Францией, Италией, Германией, Израилем, Южной Кореей, Японией, Катаром. Укрепляются связи с Кыргызстаном, Таджикистаном, идет установление отношений с Туркменистаном.

Важнейшим направлением международного сотрудничества является миротворческая деятельность, направленная на достижение общего мира и безопасности, разрешение кризисных ситуаций в отдельных регионах мира. Точной отсчета деятельности отече-

ственных миротворцев можно считать 2002 год – именно тогда был сформирован казахстанский миротворческий батальон Казбат.

В мае 2003 года Совет безопасности ООН принял резолюцию с призывом оказать помощь народу Ирака в восстановлении страны и создании условий стабильности и безопасности. К тому моменту на территории страны находилось более 23 миллионов неразорвавшихся мин, большое количество боеприпасов, оставшихся от прежнего режима. Их обезвреживание являлось основной задачей миротворческой деятельности стабилизационных сил коалиции, действующих в рамках операции «Свобода Ираку». В соответствии с международными обязательствами, Казахстан направил в состав Стабилизационных сил в Ирак инженерно-саперное подразделение миротворческого батальона «Казбат». На отряд было возложено решение задач: поиск, обнаружение, обозначение на местности неразорвавшихся боеприпасов, их уничтожение, оборудование пунктов водоснабжения и очистка воды. До октября 2008 года проведено несколько ротаций, службу в миротворческой миссии в Ираке прошли более 250 казахстанских военнослужащих.

В дальнейшем казахстанские миротворцы приняли участие в миротворческих миссиях ООН в странах Африки: Кот-д'Ивуаре и Западной Сахаре. На сегодняшний день казахстанцы находятся в Западной Сахаре в качестве военных наблюдателей. Примечателен тот факт, что в этой миссии впервые в истории Вооруженных Сил принимают участие

женщины-военнослужащие, первой из которых стала майор Шолпан Тауишиева.

Новая страница в летописи казахстанских миротворцев была открыта в октябре 2018 года, когда миротворче-

ская рота в составе 120 человек была направлена в миссию ООН в Ливане в составе индийского подразделения. В задачи казахстанского контингента входят патрулирование местности, организация работы наблюдательных

постов, наблюдение за соблюдением прекращения огня, оказание помощи гражданскому населению, участие в мероприятиях, проводимых штабом миссии.

На сегодняшний день службу несет уже шестая миротворческая рота. На протяжении трех лет казахстанские миротворцы демонстрируют высокий уровень подготовки и профессионализма, что не раз было отмечено руководством главного штаба «Временных сил ООН в Ливане».

В 2019 году Казахстанский учебный центр «Партнерство во имя мира» (КАЗЦЕНТ) получил от ООН право подготовки миротворцев со всего мира для участия в международных миротворческих операциях. КАЗЦЕНТ является единственным в регионе полноправным членом международной ассоциации центров миротворческой подготовки. Курсы КАЗЦЕНТ проводятся для подготовки миротворцев к работе в многонациональных штабах в миссиях ООН. Неотъемлемой частью подготовки является ознакомление с основами,

принципами и задачами миротворческой деятельности. Серьезное внимание при подготовке миротворцев уделяется вопросам защиты населения, разъяснению порядка и особенностей операций ООН по поддержанию мира.

Для того чтобы попасть в состав миссии, казахстанские военнослужащие помимо подготовки в Центре миротворческой подготовки проходят ее также в Центре разминирования и

Центре военной медицины. Одним из ключевых факторов обучения является передача опыта и знаний военнослужащими, вернувшимися из миротворческих миссий.

Таким образом за годы независимости наша страна зарекомендовала себя как ответственный член международного сообщества, участник общих усилий по обеспечению глобального мира и безопасности, а миро-

творческая деятельность стала одним из важных векторов внешней политики Казахстана.

Дальнейшая реализация миротворческого потенциала нашей страны и расширение географии направления казахстанских миротворцев будет определяться по согласованию с ООН с учетом потребности в конкретных миссиях.

ЕЛБАСЫ СҮЙІП ТЫҢДАЙТЫ

1 желтоқсан – Тұнғыш Президент күні. Атамыш мерекеге байланысты Елбасы сүйіп тыңдайтын әндерге тоқталғанды жөн көрдік. 2015 жылы алғаш рет Ақорданың ресми сайтына «дербес парапша» атты бөлім қосылып, Елбасының авторлық әндері, сондай-ақ сүйіп тыңдайтын халық әндері мен өзге де авторлардың туындылары енгізілген болатын. Бүгін де дәл осы бөлім Қазақстан Республикасы Тұнғыш Президентінің ресми сайтында тұр.

Өнерге деген құштарлық

Дербес парапшадағы «Музыка» бөлімінде: «Президент өмірінде музика маңызды орын алатынын анық аңғартқан еді. Тұнғыш Президенттің отбасында ата-анаstry әрдайым ән-күй тыңдауды ұнататын және өздері де ән сала білетін. Әсіреле, анасы Әлжан Назарбаева әнді жақсы айтқан екен. Оның сол қабілетдарыны ұлына берілген сөзсіз. Жас Нұрсұлтан бала кезінен «есте жоқ ескі кездердегі» де, өз заманындағы да түрлі әндер мен әуендерді тыңдалап, құлағына және зердесіне сіңіріп өсті. Нұрсұлтан Назарбаев бос уақытында өзі де домбыраны шебер тартып, ән салады. Президенттің үш ән шығарғаны, сонымен қатар Қазақстан Республикасының Әнұраны мәтінінің төл авторы екені де баршаға белгілі. Бұл бөлімге Нұрсұлтан Әбішшұлының авторлық әндері, сонымен қатар ол сүйіп тыңдайтын халық әндері мен өзге де авторлардың туындылары енгізілді» деп жазылған.

Елбасының «Біздің қазақ халық әндері сезім мен философиялық мазмұнға толы. Қазақ әндерінде әуенде емес, сөзін тыңдау керек. Сөздің мағынасы зор» деп айтқан сөзі бар.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың музикалық қабілеті баршаға аян. Белгілі бір жиындарда қолына домбыра алып, қүй шертүі, нақышына келтіріп ән орындауы, әнге сөз жазуы Елбасының шығармашылыққа деген ерек көзқарасы мен қабілеті барын көрсетеді.

Авторлық әндер

Нұрсұлтан Назарбаев бес әннің авторы – «Шұбарат» (1973 жылы шыққан, әні мен сөзінің авторы), «Елім менің», «Жерім менің», «Ушқоның» (2001 ж), «Город мой!» (2012 ж). Сондай-ақ, Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстан Республикасы Мемлекеттік гимнің мәтінін жазған авторлардың бірі.

Елбасы сүйіп орындағытын әндерінің бірі – Иосиф Кобзонның «Песня о тревож-

ной молодости» әні. Бұл әнді Мемлекет басшысы бірнеше жиындарда орындағы.

Осы жылы Қарағанды облысында жасаған сапары барысында да Мемлекет басшысы Теміртаудағы саябақта Кобзонның репертуарындағы «Песня о тревожной молодости» әнін шырқағаны көптің есінде.

Елбасы қазақтың халық әндерін сүйіп орындаиды. Сол әндердің бірі Серінің серінің әні – «Гауһартас».

Ол кіcis «Весна на Заречной улице» кинокартинасындағы «Когда весна придет не знаю» әнін баяу бір қоңыр дауыста, әуелете шырқайды.

Нұрсұлтан Назарбаев домбырада да ойнайды, қазақ күйлерін нақышына келтіріп орындаиды.

elbasy.kz сайтындағы дербес парапшада сезін өзі жазған авторлық әндері енгізілген болатын. Бүгінгі танда халық арасына көнінен тараған және үлкен ықыласқа бөлленген патриоттық

НӘНДЕРДІ БІЛЕСІЗ БЕ?

рухты көтеретін «Елім менің», «Уш қоңыр», «Шұбарат», «Жерім менің» сынды әндер орналасты. Сонымен қатар, Елбасы сүйіп тыңдайтын «Жұлдызым», «Көзімнің қарасы», «Беу-айдай», «Сәулем-ай» секілді туындылар жүктелген.

«Шұбарат» әнінің сөзін жазған: Нұрсұлтан Назарбаев, әнін жазған: Шәміл Әбілтай. Осы «Шұбарат» әнінің шығу тарихы туралы қүйіші, композитор Шәміл Әбілтаев ағамызынадай пікір айтады: «Елбасы Уақап Қыдырханның бастамасымен бір топ журналисті қабылдап, «Шұбар ат» өлеңін оқып береді. «Егемен Қазақстан» газетінің 90 жылдығына арналған үлкен жинаққа енгізген. 2011 жылы Қазақстанның 20 жылдығына орай Махмұт Қасымбековтің «Елім сүйген Елбасы» атты кітабы жарық көрді. Бетін парақтап отырьсам, «Сағыныштан туған шұбар ат» деген очерк жарияланыпты. «Шұбар ат» өлеңін оқығанымда еріксіз жаңым тебіреніп, шалқар шабытпен ән туды. Қисыны келіп қалған сазды нотаға түсіріп, 2013 жылдың бас кезінде «Айқын» газетіне «Қырық жылдан кейін қайта туған шұбар ат» деген тақырыпта әнді жазғаным жөнінде жарияладым. Мақаланы оқыған Махмұт

Қасымбеков әнші Досымжан Таңатаровты шақырып, осы әнді орындауға кеңес береді. Досымжан бірден ұнатып, әрлеуші Бағлан Омаровқа әнді өндетеңді. 28 маусым қүні Нұрсұлтан Әбішұлының алдында, Қазақстан Президенті оркестрінің сүйемелдеуімен әннің тұсаукесері өтті.

Әнші Досымжан Таңатаров: «Шұбар ат» әні – халықпен бірге жасайтын, өміршең ән. Автор бұл өлеңді Мемлекет басшысы болмай тұрып жазған. Кіндік қаны тамған туған жерге деген сағыныштан, риясыз көнілден туындаған. Сондықтан болар, әннің әүені сөздің мағынасын ашқан. Сазды, лирикалық бағытта әрбіген халық әні іспепті әнді халыққа насихаттап келеміз».

Патриоттық әндер

«Елім менің» әнінің музыкасын Бекболат Тілеухан жазған. Әйгілі әнші Бекболат Тілеуханның «Елім менің» атты әні – патриоттық тақырыптағы қазақ әндерінің арасында айрықша орын алатын шоқтығы биік туынды. Әнге тәуелсіздік алған қазақ елінің ұлан-асыр шаттығына үн қосқан шынайы қуаныш сезімі арқау болған. Отаншыл мазмұндағы, асқақ рухты бұл шығарма жұрт жаппай шырқайтын таны-

мал әнге айналды.

«Ушқоңыр» әні – Елбасы түлеп үшқан құтты мекен Ушқоңыр туралы белгілі композитор Алтынбек Қоразбаевтың әні. «МузАРТ» тобы нақышына келтіре шырқап, барша тыңдармандардың жүргінен орын алған тамаша ән!

Президенттік оркестрөнер паздарының айтуынша, ол кісі халық әндері мен ретро әндердің басым көпшілігінің сөзін жатқа біледі. Бұл Елбасының өнерге деген, халық музыкасына, ұлттық дәстүрлерімізге деген құрметінің, сүйіспеншілігінің айрықша белгісі екені сөзсіз. Бір жылдары ішіне бірталай халық әндері топтастырылған 200 беттік кітап жарыққа шығыпты. Сол кітапты Елбасына тарту еткенде «Мен тек осынша ғана біледі деп ойлайсыздар ма?» деп кітапты тарту еткен адамның өзін үлтқан екен.

Елбасының: «Домбыра үніне үйімаған, жусанды дағаның ісін аңсамаған қазақты «қазақ» деп айтудың өзі қының деген сөзі бар. Халық арасында Нұрсұлтан Әбішұлы Абайдың әндерін, қазақ вальсінің патшасы – Шемши Қалдаяқовтың әндерін жақсы көреді деген сөз бар.

Бақытгұл АБАЙҚЫЗЫ

ТӘУЕЛСІЗДІК КҮРДАСТАРЫ

Оңтүстік Қазақстан облысының Шымкент қаласында дүниеге келген Алтынбек Маханбетов Отан қорғаушы болуды бала күнінен армандады. Он жасында әскери киім киіп, Армия генералы Сағадат Нұрмамбетов атындағы Нұр-Сұлтан қаласындағы республикалық «Жас ұлан» мектебінде оқыды.

Одан соң РФ Санкт-Петербург қаласындағы Михайловский әскери артиллериялық академиясында бес жыл білім алды. «Шығыс өнірлік қолбасшылығының 28738 әскери бөліміне жолдамамен 2014 жылы келді. Ол екінші дүниежүзілік соғыстың Курск дөғасындағы шайқаста «соғыс тәнірі» атап атап артиллерияның қазіргі заманғы

ұрыс жағдайындағы іс-қимылын жеке құрамға үйретуді басты міндеп санайды. «Сонау қазақ хандығы құрылғаннан бастап бабалармыздың аңсағаны да, көксегені де егемендік еді. Азаттықтың құнын білген рухы биік батырлардың үрпақтарымыз – біздер. Бар тілегім – өркениетті ел болып, өзгелермен терезесі тең болған Отанымның батыл қорғаушысы болу. Әскери қызметке бар күш-жігерімді жұмсап, нағыз азамат ретінде қалыптасқым келеді», - дейді артиллериялық батарея командирі. Тәуелсіздікпен құрдас капитанның алға қойған жоспарлары жетерлік.

1991 жылы 16 желтоқсанда тәуелсіздік таңымен таласа дүниеге келгендердің бірі – Алижан Сапиев. Батыс Қазақстан облысының Қаратөбе ауданына қарасты Қосқөлаулының тұмасы елімен бірге есейді. Алматы қаласындағы радиоэлектроника және байланыс әскери-инженерлік институтын 2015 жылы тәмамдады. Бүгінде Аягөз қаласындағы 15701 әскери бөлімінде автоматтандырылған басқару жүйесі және байланыс бөлімшесінің бастығы. Капитанның пікірінше, әскери қызметші елдің қорғаныс қабілетін қүшейту жо-

лында еңбек етуден аяnbай, келешегінің кемелдене беруі үшін үлесін қоса білуі керек. Еліміздің мерейлі мерекесі күні орда бұзар отыз жасқа толатын офицерге тәуелсіздіктің төл құрдасы болу зор жауапкершілікті жүктейді.

**Алға ИСКАКОВА,
«ШЫҒЫС» өнірлік қолбасшылығы**

ПУТЬ К ПОБЕДЕ

Профессиональный спорт полон живых и ярких примеров достижения долгожданной победы, которая приходит через преодоление себя, боль, успехи и поражения. Выбирая столь нелегкий путь, человек может недооценить свои силы и остановиться, так и не сделав важного шага до триумфа. Однако истории по-настоящему сильных спортсменов свидетельствуют, что путь в итоге может стать победным. Одним из ярких примеров стремления и упорства является казахстанский боксер, спортсмен Центрального спортивного клуба Министерства обороны Темиртас Жусупов, ставший недавно чемпионом мира в Белграде.

Темиртас Жусупов прошел непростой путь к заслуженному титулу чемпиона мира. Он родился 15 января 1988 года в селе Тассуат Акмолинской области, с детства полюбил спорт. В 2005 году Темиртас поступил в Кокшетауский государственный университет им. Ш. Уалиханова на факультет туризма, спорта и дизайна, по окончании которого (в 2009 году) стал мастером спорта по боксу.

Свою профессиональную карьеру Те-

миртас Жусупов начал еще во время обучения в университете, однако первый серьезный титул покорился ему в 2012 году на чемпионате Казахстана в Нур-Султане, где ему удалось дойти до финала, уступив прославленному Биржану Жакипову. Казалось бы, до победы оставался шаг... Но неудача не сломила стойкого Темиртаса, ведь не зря его имя переводится с казахского как «железный камень».

Уже в следующем году он завоевал

свой первый и, забегая вперед, далеко не последний титул чемпиона Казахстана в весовой категории до 49 кг. Следом за первым титулом чемпиона страны в копилке боксера оказалось еще четыре награды высшей пробы.

Вслед за первой победой в чемпионате Казахстана Темиртас добился серьезных спортивных успехов и за пределами страны. В 2013 году спортсмен был включен в состав сборной Казахстана на чемпионат Азии в Аммане (Иордания), где в бою за «золото» одолел индийского боксера Лайшрама Синха. Темиртас еще четыре раза принимал участие в чемпионатах Азии, однако следующий успех на данных соревнованиях пришел к нему лишь в 2019 году, но из-за сильного расщепления левой брови боксеру пришлось сняться с полуфинального боя, довольствуясь бронзовой наградой.

В 2015 году Темиртас Жусупов стал членом казахстанской полупрофессиональной команды «Astana Arlans», выступающей во Всемирной серии бокса (WSB) и ставшей в этом сезоне победителем турнира, одолев в финале прошлогоднего чемпиона - кубинскую команду «Кубин-

ские укротители». Свой вклад в данную победу внес и Темиртас Жусупов, одержав победу над Йоанисом Аргилагосом.

Казахстанский боксер является истинным примером профессионального отношения к делу. По его собственным словам, его никогда не было на больших семейных праздниках по причине постоянных тренировок, сборов и соревнований. В нашей беседе он рассказал о своем спортивном пути, который увенчало звание чемпиона мира.

- Темиртас, в школе Вы занимались легкой атлетикой и борьбой, а затем перешли в бокс. С чем связан этот выбор?

- В ауле, где я жил, были секции по борьбе и легкой атлетике. Секции бокса у нас не было. Приехав поступать, я хотел записаться на секцию вольной борьбы, каждый день, ожидая открытия зала борьбы. Шло время, и в итоге я решил попробовать свои силы в боксе. Наблюдая за соревнованиями боксеров по телевизору, мне всегда казалось, что это очень красиво. Поэтому, записавшись на секцию бокса, я был крайне воодушевлен, позабыв про борьбу.

Пожалуй, моим кумиром в боксе можно назвать Бахтияра Артаева, выступления которого мне посчастливилось наблюдать во время Олимпиады 2004 года в Афинах. Мне очень нравилась его техника и манера боя.

- Вот уже более пятнадцати лет Вы занимаетесь боксом. В чем, на Ваш взгляд, его основные преимущества, и чему научил Вас данный вид спорта?

- Бокс многому меня научил и, в первую очередь, дисциплине и трудолюбию. Важной составляющей бокса является утверждение «дисциплина бьет класс», и на одном таланте далеко не уедешь. В боксе, как и в любом другом виде спорта, важно много работать для достижения поставленной цели. Важно также понимать, что член национальной сборной по боксу – это человек публичный и поэтому для него важны скромность, интеллект и любовь к Родине.

- Первым Вашим крупным спортивным стартом был Чемпионат Казахстана в 2012 году. Можете ли вспомнить эмоции перед своим первым боем на этих соревнованиях?

- Я уже долгое время в боксе. Первый мой крупный турнир (чемпионат Казахстана) был еще в 2007 году. Помню, как сильно волновался перед своим первым боем, однако как только вышел на ринг, все эмоции улетучились, оставив меня один соперником.

Безусловно, в спорте нельзя обойтись без поражений. Это его неотъемлемая часть. В моей карьере также были поражения, после которых хотелось все бросить и завязать со спортом, в особенности, это касается турниров, к которым

очень долго готовился. В подобных обстоятельствах крайне важна поддержка близких и тренера. Именно благодаря ей появляется возможность все исправить и продолжать работать. Мои родные, друзья и тренер являются для меня самой главной мотивацией.

- Темиртас, Вы являетесь пятикратным чемпионом Казахстана. В чем Вы находите мотивацию для победы в одном конкретном турнире?

- Чемпионат Казахстана – это сильнейший турнир в стране, и на него настраиваешься даже сильнее, чем на чемпионат Азии. Казахстан – страна боксеров, в которой имеются хорошие боксерские школы. В каждом нашем городе и области есть свои отличные боксеры. Поэтому все бои на данном турнире напряженные и сложные. Кроме того, каждый вдвойне мотивирован одолеть чемпиона.

- Известно, что Чемпионат мира этого года был первым в Вашей карьере. Как проходила подготовка к Чемпионату мира, на что делался основной упор?

- В процессе подготовки был проведен учебно-тренировочный сбор, на котором определялись участники чемпионата мира от нашей страны. Оказавшись в сборной, мне предстояла работа над ошибками, вследствие которых я проигрывал на крупных стартах. Важную роль в подготовке я уделил психологическим

аспектам. Для меня было важно выйти и победить, выполнив все установки тренеров.

- Как можете оценить организацию турнира в условиях эпидемии коронавируса?

- Организация турнира была на очень высоком уровне, в том числе и в плане судейства.

- Вы провели на турнире несколько боев, к примеру, в ¼ финала Вам был повержен узбекский боксер Нодиржон Мирзаахмедов, а в полуфинале – белорус Евгений Кормильчик. Какой из боев на турнире был для Вас самым сложным?

- На данном турнире я провел четыре боя. Все они были чрезвычайно сложными. Если со стороны казалось, что все было легко, то на самом деле каждый бой был по-своему труден. К примеру, узбекский боксер является двукратным чемпионом

Азии. Мы неоднократно встречались с ним, и он демонстрировал хороший уровень. В финальном поединке было важно не перегореть психологически за шаг до «золота». В этом и есть кардинальное отличие финального боя от остальных.

- В финальном бою Вам предстояло боксировать с тайским спортсменом Вуттичаем Юрачаем. Как настраивались на финальный бой? Какие слова говорил Вам тренер?

- Перед финальным боем мне удалось посмотреть несколько поединков своего противника. Но важно понимать, что наблюдать со стороны – это одно, а работать на ринге – совсем другое. Уже в ходе боя мне бросилось в глаза, что соперник плохо работает в атаке, но хорошо держится на отходе. Это заметили и тренеры. Поэтому было важно вызвать его на атаку, наказав его за ошибку. Моя тактика сработала, и соперник начал чаще ошибаться,

сия, что было мне удобно.

- Какими были эмоции после победы?

- После победы меня переполняли эмоции. Я шел к этому всю свою жизнь. Был рад за страну, и за то, что первым был исполнен наш гимн. В связи с этим большое спасибо хочется сказать болельщикам нашей страны. На соревнованиях чувствовалась их поддержка. И это нам, спортсменам, очень сильно помогало. Наших болельщиков слышали и знали все.

- Каковы дальнейшие спортивные планы?

- В данный момент я отдыхаю, после чего буду приступать к стартующим в следующем году Азиатским играм. О походе на Париж пока не задумывался.

- Спасибо за беседу.

Нариман ДЮСЕНОВ

Ұлы дақа әскері –
Тәуелсіздік тірегі!

2021

АЙБЫН

Республиканский
военно-аналитический журнал